

Pärnus, 10. augustil 1862.



Minu armas Eugenie!

Sinu kirja sain parajasti söömalauale kätte ja olin ülrõõmus niihästi paberi puhtuse kui ka ilukirja üle!!

Papa tundis suurt lõbu selle Sinu esimese temale saadetud kirja üle ja lubas teda hoolsasti alal hoida. Arvatavasti järgmise postiga kirjutab ta Sulle vastuse.

Tädi sünnipäev on vist küll mõne päeva pärast? Minu ja meie kõikide kõige südamlikuma õnnesoovi saadan juba ette! Huvitab mind väga teada saada, kuidas Teil see päev möödus.

Kui see Sind kurvastab, et nii vara Tartust pead lahkuma, võin Sulle lohutuseks ütelda, et võid veel peaaegu terveks septembrikuuks sinna jääda — muidugi sel juhtumusel, kui nimelt onu ja tädi sinust ära ei tüdine. Paberid,

mida ma eksamiks vajan, saan nimelt alles tuleval nädalal kätte; siis peavad nad Riiga minema, kust nad, nagu praost Schultz* mulle kord Lahn'ide** pool ütles, mitte enne 4— 5 nädalat tagasi ei jõua. Peale selle andis

Bührich*** eile isale nõu, mitte mingil tingimusel liiga vara sõita, sest et kõik muud eksamid peavad enne Tartus möödama olema, kui järg meie, kõrgesti koolitatud daamide kätte tuleb. Nii siis ei tule sõidust enne septembrikuu lõppu midagi välja. Jällegi nii kaugemale edasi lükatud!!

/- - -/

Ela hästi! Südamliku tervitusega **Lydia**

* Pärnumaa praost ja Eliisabeti kiriku pastor **Woldemar Ernst Wilhelm Schultz** (1813-1887) oli Ülejõe vallakooli rajamise initsiaator ning seisis eestikeelse koolihariduse eest.

** **Lahn**'id olid Jannsenitte peretuttavad. Lydia kirjutab õele, et sai 6. augustil Lahnide poja (sünd. 28. juulil 1862) **Andreas Oskari** ristiemaks.

*** Kreiskooli kauaaegne ajalooõpetaja **Wilhelm Bührich(g)** sai 1861. aastal moodustatud neljaklassilise progümnaasiumi inspektoriks.

[Kroonlinnas], 14. märtsil 1873.

Minu südamekallis vend!*

/ - - - /

Harrion, vennake, kuidas on siis lugu nüüd ka «rahvuslike püüetega»? Need näivad kõige rohkem kehastuvat „Artur ja Anna's”** Kuulutusi nende etendusest olen lugenud! Põhjalik arvustus on ütlemata soovitatav, sest ma loodan Sinu patriotismist, mis leekivast vaimustusest iialgi eemale pole jäänud, juba minu pärast mitte, et Sa loodetavasti vahest ometi kaunike hea vend oled. Nüüd hakatakse ka mind juba arvustama, pärast seda kui ma õnnelikult eest ära olen. Palun Sind — härra Friedrich Cziesch!***

Muide on Schott**** ikka meeldiv olnud. Eile lugesin raamatukogus „Magazin f. d. L. d. A.”**** ilusa arvustuse ka Wiedemann'i „Kreevinen”***** kohta. — Olen omale suure kulu teinud: olen Peterburist enesele „Gartenlaube”***** tellinud. Ah, kui igav on siin ilma ajaleheta „Alte u. Neue-Dörptsche”!***** Teie ei või enesele ette kujutada, kui rõhuvalt mõjub minu ajalehtedega harjunud meeolu peale juba see kindel teadmine, et mitte igal ajal võimalik pole ajalehte omada! Isegi „Postimees” tuleb aina harva ja korratult. Elatakse nagu kotis. Kui isake selle vastu ometi mingi abinõu teaks!

/ - - - /

Ela südamlikult hästi ja tervita kõiki tuttavaid!

Kirjuta varssi oma

Lydiale.

* Heinrich Amandus (Harry) Jannsen (1851- 1910), Koidula kolmas vend

** Carl Robert Jakobsoni (1841-1882) näitemäng 1872. a.

*** Tartu Saksa ajalehe toimetaja

**** Dr. Wilhelm Schott (1802-1889), mongoli keelte prof. Berliini ülikoolis, pärast Eesti Kirjanduse Seltsi auliige.

***** Ajakiri: «Magazin für die Literatur des Auslandes»

***** Ferdinand Johann Wiedemann (1805-1887) keeleteadlane. Tema artikkel: „Über die Nationalität u. Sprache der Kreevinen in Kurland.” (Mem. de l'Acad. St. Pet. VII ser. XVII. Nr. 2. 1871.)

***** Saksamaal 1853-1944 ilmunud ajakiri.

Kroonlinnas, 27. sept. 1881.

Armas Eugenie!

Sinu soovi mööda ruttan naiskomiteele* teatama, et mulle pakutud auliikme-
koha suurima tänuga vastu võtan, sel tingimusel, kui ta ei nõua minu enese
kohalviibimist (Tallinnas) või vahest kuidagiviisi muidu ei kollideeru mulle ligemal
olevate perekonna-kohustustega. Ma ei saa aga õieti aru, kuidas ma sellest
kaugusest võiksin seltsile olla kasulik, liiatigi et ringkond, milles ma siin liigun,
koosneb suurimalt jaolt täisverd sakslastest või jälle niisugustest isikutest, „keda
Sa ei arvesta“, nagu Sa hiljuti tähendasid, s. o. germanistid veendumuselt, kuigi
mitte päritolult, — kelle hulka aga ka Eduard kuulub ja keda ma loogiliselt
kohustatud olen arvestama. Seda tähelepandavat olukorda silmas pidades ei tohi
ma oma rahvuslikele eratundmusile liiga vaba voli anda, kui ma puht-inimlikke
küsimusi ei taha ohverdada parteiküsimusile. Üksik võib oma veendumuste pärast
nälgida surra, ehk ma küll isegi omaste hulgas veel mingit tõendust pole näinud, et
seda surma eriti oleks eelistatud. Kui aga juhtub, et meest ja lapsi tuleb
politilistele huvidele ohverdada, siis satub puhtkõlblik küsimus, mis kuulub
igavikule, jooksvate, kuigi nii väga õigustatud parteihuvidega konflikt, millest ta
loomulikult võitjana peab välja tulema, kui aga inimene ise on midagi väärt. Kui ma
esitasin nii kaaluka näite kui nälgasuremise, siis sündis see, et Leidig'i** juhtumit
valgustada veel humansemast kui meie parteitulu ja tema enese
karakteripuuduse küljest. Lilienthal'id***, nii tublid kui nad on, kuuluvad kõik
sõltumatult ning liitunult ühte ja samasse parteisse.

Teisiti aga Leidig'id. Et Jenny rahvuslikud sümpaatiad pidid ähvardama
vanamehe**** olemasolu pikapeale kõigutada ja tal lõpuks tuli valida perekonna
või partei vahel, see oli selge.

Oleks aga otse «ebaloomulik» olnud, kui naine oma perekonna, selle loomuliku
ringkonna, mis tema olemasolule puhtinimliku väärtuse annab, oleks ohverdanud
naiskomiteele ja iseenese pärast oleks omaksed leivata jätnud! Teisiti otsustada
oleks ta ainult siis tohtinud, kui tal ennast üksinda kaalule oleks tulnud panna. Me
naised ei ole need, kes perekonna-sidemetest lahti ütlemisega on kutsutud
rahvast päästma — kõik õigel kohal! See heale ja õigele viiv tee oleks veel halvem
kui see, mida me vastastel laidame. / - - -/

Teie Lydusha

*Eesti esimeseks naisorganisatsiooniks peetud Eesti Aleksandrikooli nais-abikomitee
asutati 3. juulil 1880 Tallinnas. Komitee president oli Lydia õde **Eugenie Rosenthal**.

** Lydia täditütar **Jenny Leidig** (1863-1935). 1897 alates tuntud inglise keele õpetajannana Tartus.

*** Õed **Emilie** ja **Lydia Lilienthal** olid Aleksandrikooli nais abi-komitee initsiaatorid Tallinnas.

**** **Hermann Leidig** (1825-...), Tallinna vangla ülem. Lydia tädi (ema õde) **Juliane Rosalie** abikaasa. **Jenny**
Leidigi isa.